

16. A MAGYAR IFJÚSÁGKUTATÁS TERÜLETEI, KUTATÓI, INTÉZMÉNYI HÁTTERE

A magyar ifjúságkutatás – hagyományosan – különböző intézményben zajlik, amelyek fő profilját általában nem ezek a kutatások adják. A különböző egyetemeken, tudományos intézetekben dolgoznak ifjúság problémájával (is) foglalkozó kutatók. Az egyetemekről (pl. Corvinus Egyetem, Debreceni Egyetem, ELTE, PTE, Szegedi Tudomány Egyetem, Semmelweis Egyetem) elsősorban a szociológiai, pszichológiai, magatartástudományi tanszékek ifjúsággal kapcsolatos kutatásai jutnak el a szakmai nyilvánossághoz. A Magyar Tudományos Akadémia különböző kutatóintézetei (politikatudományi, pszichológiai, szociológiai) is jelentős részét végzik az ifjúságkutatásoknak. Az állami fenntartású (önállóan, vagy egy-egy minisztérium háttérintézményeként működő) kutatóintézetek közül a Felsőoktatáskutató Intézet, az Országos Közoktatási Intézet, Országos Kriminológiai Intézet végez többek között ifjúsági témájú kutatásokat.

A jelenleg a Szociális- és Munkaügyi Minisztérium Szociálpolitikai és Munkaügyi háttérintézetében működő Ifjúságkutató Műhely az Ifjúsági és Sport Minisztérium háttérintézményeként 2001-ben alapított Nemzeti Ifjúságkutató Intézet jogutódja, amely Magyarországon az egyetlen fő tevékenységben ifjúságkutatással foglalkozó kutatóintézet.

Piaci közvéleménykutató intézetek közül is többen (pl. Századvég, Tárki, Gallup, Szonda-Ipsos, GfK Hungária) végeznek ifjúságot érintő közvéleménykutatásokat, elsősorban állami megrendelésre vagy nemzetközi együttműködések keretében. Az ifjúságkutatások nagymértékben támaszkodnak a Központi Statisztikai Hivatal adataira.

Alapvetően intézményi sokszínűség jellemzi a magyarországi ifjúságkutatást, amely együtt jár a finanszírozási források hullámzásával is. Nehéz az ismétlődő adatgyűjtésen alapuló kutatási programok hosszabb távú működtetése, mivel elsősorban pályázati formában jutnak forráshoz az ifjúságkutatók. Hiányoznak az intézményi keretek is, melyek a szétagoltan végzett különböző ifjúságkutatásokat összefognák, bennük a folytonosságot jelenthetnének. A Nemzeti Ifjúságkutató Intézet és mindenkori jogutódjának fontos, betöltendő feladata, hogy kezdeményei az intézet által végzett nagymintás ifjúságkutatásokat (Ifjúság 2000, Ifjúság 2004, Mozaik 2001, Mozaik 2007). Éppen ezek a kivételesen széleskörű és nagy költségigényű kutatások mutatták meg, hogy a különböző kutatói iskolák közötti egyeztetésnek nincsenek meg a fórumai. Bár a szociológiai és pszichológiai szakmai társaságnak is van-

nak ifjúságszociológiával, -pszichológiával foglalkozó szekciói, ezek munkája elsősorban az ifjúsági témáknak a különböző szakmai konferenciákon való megjelenítésében merül ki. Ezek sem váltak tehát a kutatásokat egyeztető, kutatói műhelyek között közvetítő fórumokká.

A magyarországi ifjúságkutatást a szociológiai megközelítések és a survey módszerek uralják. Az utóbbi évek általunk áttekintett empirikus kutatásainak nagy részét valamilyen kérdőíves módszerrel végezték (80%), melyek harmadát (37%) tette ki a személyes interjúval végzett kutatás, ami egyéként a reprezentatív szociológiai kutatások meghatározó formája Magyarországon. A másik leggyakoribb survey technika az önkitöltős kérdőíveké (20%), ami viszont a rosszabbul finanszírozott akadémiai kutatásokra jellemző inkább. Az 1995-től végzett ifjúságkutatások mintegy hatodát (17%) végezték mélyinterjú, vagy egyéb kvalitatív módszerekkel.

A magyar ifjúságkutatásban, az intézményi és finanszírozási adottságok miatt is, hiányoznak a rendszeres, visszatérő vizsgálatok, melyek mércéül szolgálhatnának a fiatalok életéről átfogó kép kialakításában. Hagyományteremtő vállalkozásnak indult e területen a Magyar Köztársaság Kormánya által finanszírozott Ifjúság 2000 nagymintás ifjúságkutatás, amely 8000 fős mintán vizsgálta a Magyarországon élő fiatalokat. Ezt a vizsgálatot (hasonló finanszírozási megoldással) a Mozaik 2001 követte, mely öt határon túli régióban (Felvidék, Kárpátalja, Belső-Erdély, Székelyföld, Vajdaság) vizsgálta a szomszédos országokban élő magyar fiatalokat. Az Ifjúság 2004 kutatás e ha valamint a Mozaik 2007 kutatások ezeket a hagyományokat folytatták. Az Ifjúság 2008 tervezési előkészületei már zajlanak, amelynek megvalósulásával mondhatjuk, hogy a rendszeres, átfogó ifjúságkutatás kezd formát ölteni Magyarországon is..

Az Ifjúság 2000, Ifjúság 2004 nagymintás ifjúságkutatásokon kívül, amely – volumene és átfogó jellege miatt – a politikai szereplők érdeklődését is felkeltette a magyarországi ifjúságkutatások jelentős része elsősorban társadalomtudósi érdeklődést elégít ki, amit mutat, hogy az alapkutatásokat támogató OTKA finanszírozza azokat. Emellett azonban jellemző a közvetlen minisztériumi finanszírozás is, mely szorosabb kapcsolatot feltételez (az ifjúságpolitikai döntéseket hozó) megrendelő és a kutatások között. Ezekre a vizsgálatokra inkább jellemző a viszonylag felszínesebb, ám naprakészebb adatgyűjtés, az alkalmazott kutatás más meghatározóival együtt. Átmenetet képez a kormány által kiírt alkalmazott társadalomtudományos kutatási pályázat (OKTK), mely lazább kapcsolatot feltételez az állami megrendelő és a kutatók között, ám mindenképpen célja a társadalmilag is fontos problémák feltárása. Magukat a kutatókat természetesen, mind a tudományos érvényesség, mind a társadalmi hasznosulás vezeti, ám mindez változó mértékben.

A magyarországi ifjúságkutatások alapjául szolgáló statisztikák megbízhatóak, általában megfelelő bontásban állnak rendelkezésre. Jelentős információs forrás a Központi Statisztikai Hivatal, mely életkori bontásban számos alapadatot szolgáltat a gyermekekről és a fiatalokról, néhány a fiatalok életét alapvetően befolyásoló kérdést is vizsgál (pl. családok, mobilitás). Ezeket publikálja is a kutatók és az ifjúsági területen dolgozók számára hozzáférhető kiadványokban. (Az adatfeldolgozási idő kb. 1 éves csúszást eredményez).

Rendszeresen, évente (1996-tól) foglalja össze a kormányzati szervek által használt adatokat (vizsgálatok, statisztikák eredményeit) a Nemzeti Ifjúságkutató Intézetben a parlament számára összeállított *Jelentés a gyermekek és az ifjúság helyzetéről, életkörülményeik alakulásáról és az ezzel összefüggésben (a tárgyévben) megtett kormányzati intézkedésekről* c. dokumentum is. Ez utóbbi még kevésbé használt a kutatók között, mivel publicitása nem biztosított. Szükséges lenne az anyag rendszeres publikálása magyar és a külföldi érdeklődőkre (kutatók, politikusok stb) való tekintettel angol ill. német nyelvű változatban is. Ugyanakkor a *Jelentés* minden magyarországi parlamenti képviselőhöz eljut, és – a többi országgyűlési beszámolóhoz hasonlóan – bárki számára hozzáférhető akár a kormányportálon, akár a GYISM honlapján keresztül.

Az utóbbi években végzett ifjúságkutatásokat áttekintve, a következő kép alakul ki a választott témák tekintetében. Az 1995 után végzett magyarországi ifjúságkutatások közül több is az ifjúság élethelyzetét, attitűdjeit, értékeit általában kívánták megragadni (8 db), melyek jellemzően kormányzati, önkormányzati megrendelésre készültek. A leggyakrabban vizsgált terület az egészség, életmóddal (szenvedélybetegséggel) összefüggő kutatásoké (21 db); jelentős mértékben vizsgálják a hátrányos helyzetű csoportokat, a devianciát (11 db); valamint fiatalok értékeit, identitását, politikai attitűdjeit (10 db); a tanulással, továbbtanulással, iskolával (10 db); illetve a pályakezdéssel és a munkavállalással kapcsolatos kérdéseket (10 db). Jellemző még az előítélet (5 db) vizsgálata, valamint a szabadidővel és a médiafogyasztással kapcsolatos vizsgálatok (7 db).

A megkérdezett neves ifjúságkutatók véleménye alapján az ifjúság megismerését szolgáló szerteágazó kutatások közül szakmai színvonaluk és az általuk felhalmozott kutatási tapasztalatok alapján kiemelkednek az életmódkutatások, a kultúra- és értékszociológiai kutatások, melyekhez társulnak a politikai szocializációval kapcsolatos kutatások. Hasonlóan jelentős eredményekkel szolgáltak a munkavállalással-munkanélküliséggel, az oktatással-diákéletmóddal kapcsolatos kutatások. Jól kapcsolódnak a nemzetközi vizsgálatokba a magyarországi egészséggel (szenvedélybetegségekkel) kapcsolatos kutatások, valamint az identitás és az előítéletesség vizsgálatai. Magyarország legjelentősebb etnikai kisebbsége, a romák sajátos problémáinak vizsgálata is számos ifjúságot érintő következtetésre jutott.

Az ifjúságkutatók a tudományos életben megszokott, különböző szakmai fórumokon, konferenciákon találkoznak egymással, mutatják be eredményeiket, fejtik ki álláspontjukat. Megemlítenő szakmai fórum mindezekén túl a Magyar Szociológiai Társaság Ifjúságszociológiai szekciója, mely tagságán keresztül kívánja megszólítani a területen dolgozó kutatókat. Hasonló szekcióval rendelkezik a Magyar Pszichológiai Társaság is. A politikai döntéshozók és a kutatók közötti kapcsolattartás közvetettnek tekinthető. A szakmai, tudományos fórumokon elhangzottakból tájékozódhatnak az érdeklődő döntéshozók, illetve azokról készített médiajelentések közvetítik számukra az új kutatási eredményeket. A kormányzati, önkormányzati vizsgálatok során pedig az ifjúságpolitikusok meglátásai alakítják a megrendelést, és így a kutatók által vizsgált témaköröket is. Közvetlen, kétoldalú kapcsolatra kevés és esetleges példát találunk. Kevésbé intézményesült az ifjúságpolitikát közvetlenül segítő ifjúságkutatás. A Nemzeti Ifjúságkutató Intézet megalakítása ebbe az irányba tett lépés, ám kialakuló szerepkörén túlmutat a szakma egésze és a döntéshozók közötti kapcsolattartás. Ennek hiányoznak jelenleg a megfelelő fórumai. Az intézet által koordinált, *Jelentés a gyermekek és az ifjúság helyzetéről, életkörülményeinek alakulásáról és az ezzel összefüggésben megtett kormányzati intézkedésekről* c. dokumentum elkészítésében van jelenleg a legszorosabb együttműködés az ifjúságkutatók és a kormányzati döntéshozók között.

Általában azonban a kormányzati és az ifjúságkutatók közötti egyeztetésnél is lazábbnak tekinthető a fiatalok, az ifjúsági szervezetek és az ifjúságkutatások közötti kapcsolat. Itt is a média által közvetített kutatási eredmények jutnak el többé-kevésbé az érintettekhez. Az eseti véleménycsere, tájékoztatás lehetőségét nyújtják a különböző ifjúsági rendezvényeken (kerekasztal-beszélgetéseken) részt vevő ifjúságkutatók. Alkalmoszerűen az ifjúsági esernyőszervezetek ülésein is bemutatkozik egy-egy kutatás.

Kialakult, kifejezetten ifjúságkutatói hálózatról informális értelemben beszélhetünk leginkább, mint a területen hosszabb-rövidebb ideje dolgozó szakemberek networkjéről.

Ugyanakkor a civil szféra csak áttételesen tud kapcsolódni a magyarországi kutatásokhoz, mivel ennek elfogadott formája hazánkban még nem alakult ki.

A kutatások jelentős részét a különböző kormányzati, tudományos alapítványok finanszírozása teszi lehetővé. Így a kutatási projektek indításakor számottevő szakmai-megrendelői kontroll tapasztalható. Figyelembe véve e források szűkösségét, az erős verseny természetes szelekcióhoz is vezet. Utólagos ellenőrzésre, értékelésre elsősorban pénzügyi értelemben kerül sor. A szakmai projektértékelés nem általános ezen a területen. A kormányzati vagy regionális (önkormányzati) megrendelések esetében a döntéshozók aktuális igényei alakítják a vizsgálatokat, előzetesen irányt szabva a kutatói munkának.

A kutatások szakmai vitája nem feltétlenül tudatos illetve szervezett, közege elsősorban a Magyar Szociológiai Társaság Ifjúságszociológiai szekciója lehetne, de e gyakorlat nem alakult ki, csupán az olyan átfogó vizsgálatok után történik nagyobb szakmai értékelés mint az Ifjúság 2000, Ifjúság 2004 ill. a Mozaik 2001 kutatások.

A hazai ifjúságkutatás jelentős túlsúlyban az ifjúsági korosztályra, tehát a 15 év feletti fiatalokra összpontosít. Ennek elsősorban jogszabályi háttere van. A Magyar Köztársaság területén a 15 év alatti állampolgárokat csak szülői, nevelői részvétellel lehet megkérdezni, ami nehézkessé és költségigényessé teszi a gyermekekkel kapcsolatos kutatások lebonyolítását, ráadásul az eredmények is vitathatóak lehetnek.

A magyarországi ifjúsággal kapcsolatos kutatások elsődlegesen szociológiai elméleti-módszertani keretekben folynak, bár e mellett számos különböző diszciplína (pl. demográfia, egészségtudomány, jogtudomány-kriminológia közgazdaságtan, pszichológia, pedagógia, néprajz) képviselői is végeznek értékes vizsgálatokat. Egyes területeken azonban különösen hangsúlyos a különböző megközelítések közötti kapcsolat, így az előítélet és a kisebbségi csoportok vizsgálatában a szociológia-pszichológia közötti együttműködés, a szenvedélybetegségek kutatásában a szociológiai-jogi -pszichológiai- egészségtudományi együttműködés, a fiatalok politikai részvételének vizsgálatában a szociológiai- szociálpszichológiai- politológiai kutatások jellemzőek.

Az ifjúságkutatással kapcsolatos publikációkat számos kutatóintézet, egyetemi kiadó jelzi. Jelentős többek között, a Központi Statisztikai Hivatal, a Felsőoktatáskutató Intézet publikációs tevékenysége Belvedere Kiadó segítségével. A piaci szférában a TÁRKI könyvkiadása, valamint az általa fenntartott általános társadalomtudományi adatbázis szerepe kiemelendő. Széles körben hozzáférhetővé (másodelemzésre alkalmassá) teszi ez az adatbázis a különböző társadalomtudományi kutatások adatait, általánosan kereshetővé téve azokat. A Nemzeti Ifjúságkutató Intézet valamint jogutódjai elsősorban az Új Mandátum Kiadóval együttműködve adja ki tanulmányait, kutatási jelentéseit, adatbázisait.

Az ötödik évfolyamát kezdő, 2003-tól megjelenő, ifjúságelméleti folyóirat, az *Új Ifjúsági Szemle*, amely jelenleg Magyarországon az egyetlen ifjúságkutatást főprofilként bemutató periodika. Természetesen számos más folyóiratban (pl. Szociológiai Szemle, Pszichológiai Szemle, Educatio, Replika, Kultúra és Közösség) jelennek meg ifjúságkutatási eredmények.

Magyarországon jelenleg nincs az ifjúságkutatást, illetve az ifjúság élet-helyzetének, világképének megismerését érintő speciálisan jogi szabályozás. A kutatást befolyásoló szabályok megegyeznek a társadalomtudományi kutatást általában érintő jogszabályokkal. A gyermekeket érintő adatgyűjtéseket jogi szabályozás korlátozza, mely 15 éves korig csak felügyelettel és szülői

hozzájárással teszi lehetővé a tudományos kutatásban való részvételt. Az oktatási intézményekben végzett kutatást befolyásolják az adott intézmény személyiségi jogi védelemmel kapcsolatos saját szabályai. Ezek korlátozhatják az intézményen belüli adatgyűjtést. Az ifjúságkutatások finanszírozását a két nagy társadalomtudományokat is érintő kutatási programmal (OTKA, OKTK) kapcsolatos szabályozás érinti, amennyiben a kutatók e pályázatokon nyernek el támogatást. Az eseti megbízásokat az egyes kormányzati, önkormányzati intézmények költségvetése tartalmazza.

Az ifjúságkutatásokra állami forrásból hirdet minden évben pályázatot az Országos Tudományos Kutatási Alap (OTKA), valamint az Országos Kiemelésű Társadalomtudományi Kutatások Közalapítvány (OKTK) alapja. Ezen alapok közül az OTKA egy rendkívül széles spektrumú alap, melynek 5,4 milliárd forintos keret áll rendelkezésre.

A piackutatások mellett is támogatja magánforrás az ifjúságkutatást, akár alapítványokon keresztül, akár közvetlenül: a közvéleménykutató intézetek maguk is finanszíroznak különböző vizsgálatokat vagy a kutatási eredmények dokumentációját (pl. TÁRKI). Összességében azonban azt mondhatjuk, hogy az ifjúságpolitikában hasznosuló kutatások túlnyomó részben állami finanszírozásúak, és a magán források csak kis mértékben játszanak szerepet a kutatások megvalósulásában.

Az állami pályázatokból elsősorban egyes kutatók, kutatói műhelyek részesülnek. A kormányzati megrendelések piaci közvéleménykutató intézetekhez vagy akadémiai intézményekhez jutnak.

A Magyar Köztársaság Kormánya számára a fiatalok élethelyzetének javítása, az esélyegyenlőség megteremtése kiemelkedő prioritás. Kutatási megrendeléseinket alapvetően ezen célnak rendeljük alá. A munkánkhoz szükséges alapvető statisztikai adatok a Központi Statisztikai Hivatal, a Mobilitás Nemzeti Ifjúságkutató Intézet (Ifjúság 2000 nagymintás ifjúsági vizsgálat), valamint a hazai közvéleménykutatók alapkutatásai révén rendelkezésre állnak. A magyarországi ifjúsági vizsgálatok negatív aspektusa így elsősorban az ifjúság élethelyzetének speciális aspektusait bemutató – pl. szexuális szokások, értékek, stb. – vizsgálatok és az alapkutatások összekapcsolásának elmaradása.

Alapvető lenne egy olyan jogi szabályozás létrehozása, amely 3–5 évenként kötelezővé tenné a Kormányzat által finanszírozott nagymintás ifjúságkutatást.

A fenti hiányosságokat felszámolandó a Gyermek- Ifjúsági és Sportminisztérium 2004-től kezdődően olyan vizsgálatokat indított el, amelyek választ adnak az ifjúsági társadalom felől érkező 21. századi igényekre. A GYISM jogelődje az ISM 2000-ben olyan 8000 fős ifjúsági vizsgálatot támogatott, amely a mai napig a kormányzati tervezés legfontosabb háttérinformációs bázisa.

A kormányzat tervei szerint – az Európai Unió több országában megszokott módon – e kutatás négyévenként megismétlésre kerül. A 2004-es vizsgálat annak a monitoringrendszernek a része, amely az ifjúság jobb megértését szolgálja. Az adatok minden parlamenti erő, és a (szakmai) közvélemény – internetes hozzáférés révén az érintett korosztály számára is – teljes egésze számára nyilvánosak. A négyévenkénti nagymintás vizsgálat azon túl, hogy rögzíti az ifjúsági társadalomra jellemző legfontosabb rendszer szintű változásokat, mindig más – az ifjúságot képviselő szervezetekkel egyeztetett – témát állít a középpontba.

A fiatalok jobb megértését célzó alapkutatások mellett a kormányzati tervezést ad hoc-jellegű, aktuális témákat vizsgáló kvalitatív és kvantitatív kutatások támogatják.

A kialakult alapstruktúrán – a Minisztériumnak a sport, a drog és az ifjúságkutatás terén saját háttérintézménye van – nem kívánunk változtatni. Ezen intézetek megerősítése azonban javíthatja azon igények megismerését és becsatornázását, amelyekre a kormányzatnak válaszolnia kell.

Az európai ifjúságkutatással kapcsolatos igények

Az európai ifjúságkutató koordinációnak egyrészt a nemzeti intézményeken kell nyugodnia, másrészt be kell kapcsolnia minden egyes a területen dolgozó kutatót is az információcserébe. A kutatói együttműködésnek fontos formája lehet az ifjúságkutatással foglalkozó nemzeti intézmények rendszeres kapcsolattartása. Ezen az intézményi szinten lehet az ifjúságkutató közötti kapcsolat kereteit meghatározni, a közös tevékenységeket koordinálni. Az ifjúságpolitikai döntéshozók és az ifjúságkutatók között nemzeti egyeztetést is előbbre viheti egy európai közös fórum kialakítása, melyben az ifjúsággal különböző nézőpontból tapasztalatot gyűjtő szakemberek véleményét cserélhetnek.

Az intézményi együttműködés ad lehetőséget arra is, hogy az összehasonlító kutatások módszertani szempontból is megvitatásra kerüljenek, valamint hogy a közös kutatási témák felszínre kerüljenek. Mindenképpen hasznos volna növelni az egyes nemzeteken belül folyó kutatások összehasonlíthatóságának mértékét, az ifjúság élethelyzetének közös indikátorait keresni. Ugyanakkor speciális kutatási témák (pl. európai ifjúsági migráció, tanulmányi mobilitás, interkulturális kapcsolatok) esetében is ki lehetne használni az együttműködést, melyek a számos európai ország ifjúságkutatóit egyaránt érintő kérdések vizsgálatában rejlik, és leginkább közös, európai kutatással elégíthető ki.

Az intézményi együttműködés mellett ugyanakkor hasznos lenne a magyar gyakorlatban bevált közvetlen kutatási pályázatok bevezetése, melyekre

egyes kutatók, vagy kutatói műhelyek maguk is pályázhatnak. Fontos az egyéni szinten történő kapcsolattartás, melyet egy európai szintű szakmai regisztráció is elősegíthet. Az ifjúságkutatók ilyen kutatói hálózata alkalmat nyújthatna arra, hogy a legfontosabb információk a lehető legtöbb érintetthez eljussanak (akár rendszeres elektronikus értesítő formájában is), a kutatók egymás között könnyebben létesítsenek kapcsolatot.

Fontos eredmény az Európa Tanács és az Európai Bizottság által közösen útjára indított ifjúságkutatói egyeztető fórum létrejötte, újjáalakulása. Így az ifjúság területén csökken a párhuzamos intézmények lehetősége, és az európai ifjúságkutatás nyitott marad az Európai Unióhoz csak később csatlakozó vagy attól még távolabb álló európai országok előtt is.

Az ifjúságkutatási eredményekkel kapcsolatos adatok gyűjtését leginkább olyan nemzeti intézmények tudják ellátni, melyek rálátással rendelkeznek az adott országban különböző kutatói műhelyekben folyó munkára. A gyűjtés szempontjait célszerű európai szinten egységesíteni, és a folyamatos adatfeldolgozást is európai forrásból fedezni. A magyarországi ifjúságkutatási adatbázis kialakításának során azt a tapasztalatot szereztük, hogy az ilyen típusú információszerzéshez hasznos a megbízók és általában a kutatásokat finanszírozók, illetve a publikációk oldaláról indulni, mert itt már eleve összegyűjtött adatokból lehet kiindulni.

Közös európai ifjúságkutatási program esetében természetes, hogy elsősorban az egyes nemzetek közötti összehasonlításra, valamint az európai szintű folyamatokra (pl. vándorlás, közös európai identitás, értékek, interkulturális-intergenerációs kapcsolatok, életmódváltozás) érdemes koncentrálnia a kutatásnak. Az igazi kihívást az jelenti, hogy hogyan található meg a nemzetek közötti összehasonlítás releváns dimenziói, és hogyan lehet a legjobban megragadni a közös európai kutatási témákat. Erre nézve nagy segítséget jelent már a Fehér könyvre adott válaszok elemzése is, majd remélhetőleg egy a nemzeteken átívelő ifjúságkutatási adatbázis létesítése. Valamint segíthetnek a nézőpontok közelítésében a nemzeti intézmények közötti együttműködési fórumok is.

A közös vizsgálati eszközök, eljárások nagymértékben elősegíthetik a nemzetek közötti tapasztalatcserét az ifjúsági élethelyzet, a fiatalok gondolkodásának jobb megértésében. Azonban éppen a közös indikátorok kialakítása vezethet a különböző nemzeti ifjúsági kultúrák mechanisztikus összehasonlításához. Az Európa Tanács jelenleg folytatott gyakorlata, mely alapvetően a nemzeti ifjúságkutatási eredményekre épít, és azokat vizsgálja külső szakértői nézőpontból, megfelelőnek tűnik e tekintetben.

Az eddigi magyarországi tapasztalat szerint nem elegendő az európai statisztikai források passzív elérhetősége. A jelen gyakorlatban ugyan elérhetőek a legfontosabb adatok, de azokat kevesen használják. Növelni kellene a statisztikai források láthatóságát célzott publikációkkal, magyar nyelven

könnyen férhető adatokkal, és az adatbázisok használatát elősegítő gyakorlati képzés támogatásával.

Az európai együttműködésnek rendkívül fontos eleme a kutatói hálózatok egyesítése. A kutatói hálózatok legfontosabb célja a kutatási felhívások megismerése, az egymás közötti együttműködés elősegítése lehet. Az együttműködésnek hasznára válhat, ha az információcserébe a lehető legszélesebb körből bekapcsolódhatnak az ifjúságkutatók szerte a világból.

A magyar ifjúságkutatók számos oknál fogva érdekeltek a szomszédos országokkal való szorosabb kapcsolattartásra, ezért magyar szempontból fontos cél a közép-európai kutatói hálózat továbbfejlesztése. Ám egy ilyen regionális kapcsolattartás nem feltétlenül jelent párhuzamosságot az összeurópai ifjúságkutatási intézményrendszernek. Már csak azért sem, mert maga is nagymértékben épít a közös európai fórumokra, egyeztetési lehetőségekre. A közös európai szintű kutatási programok tervezésekor érdemes viszont figyelembe venni a regionális együttműködések által megfogalmazott célokat is.

Magyarországi ifjúságkutatók, kutatási intézmények is csatlakoztak az európai kutatási programokhoz egyes speciális kérdésekben (pl. nemzeti identitás kutatása), ám ezekről kimerítő adatokkal nem rendelkezünk. A Eurobarometer adataira épülő külföldi kutatások eredményeire gyakorta hivatkoznak az ifjúsággal kapcsolatos vizsgálatokban. Maguknak az adatoknak a közvetlen felhasználása viszont még kevésbé jellemző.